

2017-03-20

YTTRANDE FRÅN CENTERPARTIET I JÄMTLANDS LÄN

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Slutbetänkande SOU2017:1

För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd

1. Sammanfattning

- A. Vi instämmer i landsbygdskommitténs slutsats att det idag saknas en sammanhållen politik för landsbygderna. Det är bra för Sverige att regionalpolitiken åter sätts i fokus.
- B. Slutbetänkandet är en bred överenskommelse mellan representanter för de åtta riksdagspartierna. Det har resulterat i en tydlig kompromiss med många mindre delförslag. De enskilda förslagen har vart och ett begränsad betydelse. Men sammantaget bedömer vi att förslagen kan komma att påverka landsbygdernas utveckling. Därför är det viktigt att riksdag och regering behandlar kommitténs slutbetänkande som en helhet.
- C. Vår uppfattning är att grunden till utveckling och framgång för landsbygderna är tillgången till jobb. Fler och växande företag som erbjuder människor arbete levererar mer skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Det är inte politiker eller staten som skapar jobb. Jobb skapas istället av företag som växer och anställer. Det är starka och hållbara företag som är landsbygdernas ryggrad. För att klara framtidens utmaningar behöver därför landsbygderna en ambitiös politik för företagande, entreprenörskap och innovationer. Slutbetänkandet innehåller delar som är bra med avseende på detta, t.ex. förslaget att man i offentlig upphandling av livsmedel skall kunna ställa krav på svenska miljö- och djurskyddsregler. Men vi saknar fler konkreta förslag på åtgärder för fler och växande företag.
- D. Vår generella invändning är att slutbetänkandet inte beskriver orsaken till den regionala obalansen utan endast hanterar några av konsekvenserna. Att glesbefolkade inlandskommuner med stora, platsbundna naturtillgångar ofta har sämre samhällsservice och högre skattetryck än tätbefolkade områden är en orättvisa som inte hanteras i slutbetänkandet.
- E. Det saknas resonemang om att tätbefolkade områden där marknaden fungerar eller rentav är överhettad är de som gynnas mest av olika offentliga stimulansverktyg. Exempel på sådana generella stimulansåtgärder är ränteavdraget, lånemöjligheter från statliga låneinstitut och olika institutioner för tillväxt såsom ALMI, Vinnova och liknande. I slutbetänkandet föreslås riktade insatser till landsbygderna. Vi saknar en bredare översyn som också analyserar de generella stimulansåtgärdernas nödvändighet. På marknader som fungerar bör sådana stimulansåtgärder kunna

ifrågasättas. Förslaget om avståndsbaserade reseavdrag är en sådan åtgärd som vi ställer oss bakom.

- F. Skattesystemet och dess påverkan på landsbygdernas långsiktiga utveckling berörs inte mer än ytligt i slutbetänkandet. Sverige har idag ett skattesystem som tydligt gynnar tätbefolkade områden. Vi saknar resonemang om de olika skattebaserna och på vilken nivå skatt genereras. Detta har stor betydelse för landsbygderna med sin rikedom av platsbundna naturresurser. Särskilt fastighetsskatten på energiproducerande fastigheter (vattenkraft och vindkraft) är en skattebas som med fördel kan regionaliseras. För Jämtlands del skulle det, för närvarande innebära en regional skattebas på drygt 1 miljard kronor per år. Det är rimligt att delar av de värden som produceras i våra bygder får stanna kvar lokalt och regionalt och bidra till landsbygdernas utveckling.
- G. I slutbetänkandet föreslås riktade insatser till 23 kommuner i norra och mellersta Sverige. I grunden välkomnar vi detta förslag. Men vi noterar med förvåning att i Jämtland är Krokoms, Åre och Östersund undantagna. Detta trots att dessa kommuner ingår i Stödområde A. Utmaningarna för landsbygderna gäller i lika hög grad norra delarna av Åre, Östersunds och Krokoms kommuner som angränsande delar av t.ex. Strömsunds kommun. Här menar vi att kommittén gör en helt felaktig avvägning som undantar Krokoms, Åre och Östersunds kommuner.
- H. Det är allvarligt att kommittén konstaterar att investeringarna för att vidmakthålla dagens funktionalitet i järnvägsnätet inte räcker och att behovet inom samtliga transportslag överstiger statens ekonomiska ramar. Vi saknar konkreta förslag i slutbetänkandet med anledning av järnvägens eftersatta underhåll, i synnerhet på de mindre banorna. Vi saknar också fler konkreta förslag för upprustning och investeringar i landsbygdernas vägnät.
- I. Vi anser att kommittén bör rekommendera regeringen att betrakta den digitala infrastrukturen som ett femte transportslag redan nu och inte hänskjuta frågan till en utredning efter år 2025.
- J. Vi anser att strandskyddslagstiftningen hämmar utvecklingen på landsbygderna och att den inte tillämpas likvärdigt i olika delar av landet. Vi föreslår därför att strandskyddet reformeras och startas om. Kommunerna bör få i uppdrag att påbörja ett arbete för att skydda värdefulla strandområden från byggnation och exploatering. Övriga strandområden blir tillåtna att detaljplanelägga eller bygglovspröva enligt plan- och bygglagen.
- K. Vi anser att den organisatoriska polisreform som nu genomförs inte har nått sina mål om att polisen ska komma närmare medborgarna och i sitt arbete utgå från de lokala behoven. Ett grundläggande krav är att polisen ska finnas på plats i varje kommun med en relevant organisation. Vi anser i huvudsak att kommitténs förslag är bra, men att det måste tillskjutas betydligt mer resurser samtidigt som insatstiderna på landsbygden samt polismyndighetens bristande organisering ska ses över.

- L. Resonemangen i slutbetänkandet avseende mångfald och integration är tunt. Kommittén presenterar få idéer om hur integrationens möjligheter kan användas för att skapa verklig tillväxt och utveckling på landsbygderna.

2. Näringsliv och företagande

.3.1 Tillgång till finansiellt kapital

Att ALMI och Saminvest AB föreslås att få ett utökat uppdrag för rådgivning och finansiering av företag i glesa och mycket glesa landsbygder är i huvudsak bra. Noteras bör att nuvarande regering så sent som i höstas beslutade om att lägga ner Inlandsinnovation AB och konfiskera 2 miljarder kronor i riskkapital som var öronmärkt för norra Sverige.

.3.2 Förnyelse och innovationer

Det är bra att kommittén riktar ljuset på att stimulera omställningen till biobaserad samhällsekonomi. Utöver de förslag som ges är det viktigt att ytterligare stöd görs tillgängliga i stadiet för formulering av problem och idé. Kreativiteten i små och medelstora företag är stor men företagare ser sällan sig själva som innovatörer. Innovationsnivån i Gröna näringar har länge varit hög ur ett branshperspektiv, däremot saknas system för att hantera den på gårdsnivån. Om samhället verkligen ser ett värde i att öka tillvaratagandet av nya produkter, tjänster och lösningar så måste arbetsinsatsen för den enskilde företagaren på något sätt kunna kompenseras utan att det behöver ske i form av exempelvis EIP-projekt (europeiskt innovationspartnerskap).

.3.3 Omställning till en hållbar utveckling

Förslaget att man i offentlig upphandling av livsmedel skall kunna ställa krav motsvarande svenska miljö- och djurskydds krav är mycket bra. Det är en konkret åtgärd för att öka den inhemska livsmedelsproduktionen och gynna landsbygdernas utveckling.

Det är viktigt att ta fasta på hållbarhet ur alla aspekter och att inte begreppet blir synonymt med endast ekologisk produktion.

Vi betonar också vikten av att äganderätten respekteras i de gröna näringarna. Det är en förutsättning för att företagare på landsbygderna ska kunna känna trygghet och långsiktighet.

.3.4 Näringslivspaket till kommuner med extra stora utmaningar

I slutbetänkandet föreslås riktade insatser till 23 kommuner i norra och mellersta Sverige. Landsbygdskommittén motiverar åtgärds paketet med att de utvalda kommunerna har "särskilt svårt att utveckla sina företag på grund av långa avstånd, att man finns i glest befolkade arbetsmarknadsregioner med ett näringsliv med förhållandevis begränsad branschbredd". Förslaget är välkommet och hämtar tydlig inspiration från Norge där nedsättning av arbetsgivaravgiften och avskrivning av studielån tillämpas med framgång.

Det vi tyvärr noterar är att i Jämtland är Krokom, Åre och Östersund undantagna. Detta trots att samtliga dessa kommuner ingår i Stödområde A.

Samma utmaningar gäller i lika hög grad norra delen av Åre, Östersunds och Krokoms kommuner som angränsande delar av Strömsunds kommun. Sänkta arbetsgivaravgifter är lika viktiga i Föllinge, Norderåsen och Kall som i Gäddede. Här menar vi att landsbygdskommittén gör en felaktig avvägning. I Jämtlands län, med en yta större än Danmark är tillväxten koncentrerad till en smal korridor längs E14 mellan orterna Östersund - Krokoms - Åre. I övrigt ställs dessa kommuner inför samma utmaningar som andra kommuner i norra Sveriges inland.

.3.5 Kunskapsutveckling om näringsliv i landsbygderna

Kommitténs förslag att inrätta ett regional- och landsbygdsekonomiskt forskningscentrum kan bidra till att öka kunskapen om landsbygderna och dess förutsättningar. Politiska beslut som är evidensbaserade kommer att underlätta en god utveckling på landsbygderna.

Här ser vi gärna att de ämnesområden som inriktar sig på företagens förutsättningar, särskilt med avseende på skillnader i mäns och kvinnors villkor betonas, liksom integrationens möjligheter på landsbygderna. Vidare efterlyser vi forskning avseende effekter av fördelningspolitiska instrument för landsbygderna såsom skattebaser och effekter av eventuella reformeringar av skattesystemet med avseende på platsbundna naturresurser.

.3.6 Servicegarantier till små & medelstora företag

Det är viktigt att tillvarata de slutsatser som Konkurrenskraftsutredningen gav. Om företagens produktivitet ska öka måste konkurrenskraften stärkas genom att minska de snedvridande effekterna av nationella restriktioner och tillståndsprövningar. En servicegaranti kan väsentligt stärka de långsiktiga spelreglerna över mandatperioder, vilket är en förutsättning för livskraftigt företagande inte minst för de platsbundna näringarna.

3. Digital kommunikation och transportinfrastruktur

2009 satte Alliansregeringen ett mål att 90% av företagen och hushållen ska ha tillgång till 100 Mbit/s år 2020. Post- och telestyrelsen bedömer att målet kommer att uppnås med råge. Kommittén formulerar därför ett nytt mål för digital kommunikation.

I slutbetänkandet pekas på det faktum att hälften av den svenska exporten kommer från andra delar av landet än de tre största städerna. Det konstateras att järnvägen är viktig och att de mindre järnvägsbanorna är i stort behov av upprustning. Vidare konstateras att upprustningsbehovet inom samtliga transportslag överstiger statens fastställda ekonomiska ramar. Slutsatsen är att om strategiska infrastruktur satsningar inte görs så kommer den tillväxtpotential som finns i landsbygdernas bas-, export-, och besöksnäringar att riskeras. Detta påverkar hela landets ekonomi negativt.

.1 Hela landet ska kunna dra nytta av digitaliseringens möjligheter

Kommitténs förslag att sätta upp ett nytt mål, att alla i hela landet ska ha tillgång till minst 100 Mbit/s senast år 2025 är rimligt. Det nya målet kommer naturligtvis att

innebära särskilda utmaningar i de avlägsna delar av landet som har en svag IT-infrastruktur. Vi bedömer att förslaget kommer att påverka hela landet positivt.

Efter att ovanstående mål har uppnåtts 2025 föreslår kommittén att regeringen tillsätter en utredning som hanterar frågan om hur digital infrastruktur kan organiseras för en långsiktig utveckling. Utredningens syfte är att digital infrastruktur ska bli det femte transportslaget.

Här förstår vi inte kommitténs avvaktande hållning. Om kommittén menar allvar med att den digitala infrastrukturen är så viktig så att den ska bli ett femte transportslag anser vi att tankegången och ställningstagandet utvecklas ytterligare i slutbetänkandet. Om det är nödvändigt att tillsätta en utredning bör kommittén rekommendera regeringen att göra det redan nu och inte vänta till 2025.

.1.1 Stora behov av bredbandsutbyggnad i landsbygderna

Det är bra att kommittén uppmärksammar de problem som uppstår när Telia avvecklar kopparnäten på landsbygden. Att regeringen rekommenderas säkerställa tillgången till bredband i dessa fall är högst rimligt och nödvändigt.

.2.1 Nationella mål och planer för politiken

Regeringen föreslås bedöma vilka konsekvenser en förändring av skatter och avgifter inom det transportpolitiska området får för möjligheten att nå de landsbygdspolitiska målen. Det här är en viktig synpunkt från landsbygdskommittén. Alltför ofta läggs förslag som innebär att villkoren för företag och hushåll på landsbygderna försämrats. Detta utan tillräcklig analys om målet för en samhällsekonomisk effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för hela landet uppfylls.

Kommittén konstaterar att investeringarna för att vidmakthålla dagens funktionalitet i järnvägsnätet inte räcker. Vi saknar konkreta förslag från kommittén med anledning av järnvägens eftersatta underhåll, i synnerhet på de mindre banorna.

.2.2 Insatser för ökad tillgänglighet

Vi ställer oss positiva till förslaget om avståndsbaserat reseavdrag. Dagens konstruktion är kostnadsdrivande och stimulerar användande av bil i de tre storstäderna. Ett avståndsbaserat reseavdrag underlättar för människor att bosätta sig på landsbygderna.

Förslagen om att underlätta samordningen av olika persontransporter och underlätta för ideell och kostnadsdelande samåkning på landsbygderna välkomnas.

Landsbygdernas förutsättningar för persontrafik skiljer sig betydligt från städernas. Alternativa sätt att uppfylla behoven av persontransporter behövs.

4. Kompetensförsörjning

.1 Betydelsen av närhet och möjligheter till högre utbildning i landsbygderna

Förslagen är i huvudsak bra men bör kompletteras med översyn av systemet där Arbetsförmedlingen nationellt upphandlar behörighetsgivande kurser och utbildningar. Arbetssökande omfattas idag inte självklart av önskad utbildning där den erbjuds på närmsta ort, om detta lärosäte inte vunnit upphandlingen. Det innebär att människor avstår ifrån utbildning, eller väljer en annan utbildningsinsats även om man vet att det finns en efterfrågan på kompetensen på den lokala arbetsmarknaden. Detta rimmar illa med förslagen att anpassa utbildningsutbudet till efterfrågan på arbetsmarknaden i det aktuella området.

.2 Ökad tillgänglighet för högre utbildning

Förslaget är i huvudsak bra men bör kompletteras med ytterligare satsningar på Yrkesutbildningar för att kunna matcha efterfrågan på arbetsmarknaden. Mittuniversitetet i Östersund fyller en mycket viktig funktion för regionen och måste få fortsätta utvecklas. Samtidigt är det viktigt att regionens invånare även kan ta del av de discipliner som inte finns på Mittuniversitetet genom samarbeten med andra universitet och högskolor. Att kunna ingå i en studiegrupp med tillgång till lärare och handledning är viktigt inte minst för unga människor, det är därför avgörande att regionens läromiljöer utvecklar s.k. *blended learning*, utnyttjar digital teknik men i kombination med fysiska möten.

.3 Utbildningscentra för högre utbildning.

Ambitionen att göra utbildningarna mer anpassade till de lokala behoven på arbetsmarknaden är bra och bör kompletteras med satsningar på validering genom samarbeten med lokala utbildningsaktörer.

.4 Nedskrivningar av studielån.

Förslaget om avskrivning av studieskulder är en fråga som Centerpartiet har drivit länge. Vi tycker förslaget är bra. Samtidigt vill vi understryka det vi tidigare lyft, att prioriteringarna inte bör styras av kommungränser enligt det resonemang vi för under *Sammanfattning G*.

Vi bedömer att det ligger inom möjligheternas ram att ett system med nedskrivningar av studielån kommer att kunna bli samhällsekonomiskt fördelaktigt. Nedskrivning av studielån stimulerar flytt av akademiker till landsbygderna. Unga personer som är bosatta på landsbygderna får stimulans att vidareutbilda sig. Det kostnadsdrivande systemet med inhyrd sjukvårdspersonal kommer troligen att balanseras med ett system för nedskrivning av studielån för nytexaminerade läkare och sjuksköterskor. En positiv utvecklingspiral kan skapas som höjer utbildningsnivån och skattekraften på landsbygderna.

5. Samhällsplanering och bostadsbyggande

.1.1 Riksintressen påverkar

År 2014 omfattades 46 procent av landets totala yta av olika riksintressen enligt Miljöbalken. Vår uppfattning är att det är rimligt att områden med unik betydelse i ett nationellt perspektiv skyddas. Samtidigt läggs en våt filt på stora områden där landsbygdernas utveckling hämmas.

Vi delar kommitténs uppfattning att regeringen bör ange tydliga kriterier för avgränsningen. Vi anser dessutom att det bör göras en övergripande, nationell revidering av riksintresseområden, där riksintressenas arealer minskas och begränsas. Vi anser vidare att berörda kommunerna ska ges ett stort inflytande i den processen.

.1.2 Enklare att bygga i strandnära lägen

Kommittén konstaterar att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna på landsbygderna inte har fått avsedd effekt. Det är stora regionala skillnader i tillämpningen av strandskyddsbestämmelserna. Länsstyrelsernas bedömningar skiljer sig åt vad gäller krav på utpekade LIS-områden och naturvärden. LIS har enligt länsstyrelserna inte blivit den stimulans för landsbygderna som många kommuner hoppades.

Vi anser att strandskyddslagstiftningen fungerar dåligt. Den är en hämsko i utvecklingen av våra landsbygder. I påfallande många fall inkräktar strandskyddslagstiftningen också på äganderätten då den försvårar för mark- och fastighetsägare att utveckla sina fastigheter. Trots ett flertal revideringar och omarbetningar under årens lopp fungerar lagstiftningen fortfarande i praktiken som en broms för utvecklingen.

Eftersom olika delar av landet har olika geografiska och demografiska förutsättningar är det rimligt att strandskyddslagstiftningens tillämpning differentieras. Ett rimligt skydd av strandnära naturvärden och rekreationsvärden kommer att kunna uppnås ändå.

Vi föreslår därför att strandskyddslagstiftningen reformeras och startas om. Inom ramen för det kommunala planmonopolet bör kommunerna få i uppdrag att påbörja ett arbete för att skydda värdefulla strandområden från byggnation och exploatering. Övriga strandområden blir tillåtna att detaljplanelägga eller bygglovspröva enligt plan- och bygglagen.

.2.1 Förbättrade krediter för byggande av bostäder i landsbygderna

Kommittén föreslår inrättande av särskilda landsbygdslån för byggande av bostäder. Vi ser positivt på detta förslag. Åtgärden kommer att innebära stimulans av byggande på en marknad där de kommersiella låneinstituten och bankerna ofta upplever en risk, särskilt där fastigheters pantvärden är lägre än produktionskostnaden. Det är viktigt att landsbygdslånen utformas "öppna" och omfattar både nyproduktion, till- och ombyggnader av bostäder i alla olika upplåtelseformer.

6. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Vi vill understryka vikten av att det finns en grundläggande kommersiell service och välfärdstjänster inom rimliga avstånd. Detta är nödvändigt för att det ska vara möjligt att leva, bo och verka på landsbygderna. För att tydliggöra ambitionsnivån för medborgare och företag föreslår vi därför att det införs särskilda servicegarantier i kommunerna.

Det särskilda driftsstödet för butiker i glesbygd har varit viktigt och gör direkt skillnad men ytterligare åtgärder behövs för att stärka den kommersiella servicen.

.2.2 Den samhällsomfattande posttjänsten i landsbygderna

Vi ställer oss bakom kommitténs förslag att avvisa postlagsutredningens betänkanden i de delar som innebär försämring av postservicen på landsbygderna.

.2.3 Kreditinstitutens ansvar för betaltjänster och kontanthantering .. lagregleras

För landsbygderna är det angeläget att det upprätthålls en kontanthanteringskedja som är funktionell, effektiv och säker. Företag, hushåll och civilsamhälle ska i rimlig mån fortsätta erbjudas tjänster i form av uttag, insättning och transport av kontanter. Idag har lokala företag som erbjuder kontanthantering tagit på sig stora kostnader. I sammanhanget ser vi också gärna att staten underlättar bildande av lokala, fristående banker.

.7.1 Kulturen behöver bli mer tillgänglig i landsbygderna

Jämtlands län har en unik kulturmiljö på landsbygden och betydelsen för utvecklingen av ett diversifierat näringsliv är en av flera anledningar till att människor väljer att besöka olika platser i vårt län och kan därför vara en viktig del i besöksnäringens fortsatta utveckling. Kultur i vårt län är mer än konst och museum. Hela vårt län ska vara en levande kulturbygd, där det ryms allt från fäbodkultur, matkultur, byggnadskultur, mm.

Landsbygdskommitténs krav på Kulturrådet att redovisa hur man ska bidra till att göra kulturen tillgänglig i landsbygderna är av stor vikt.

7. Statens närvaro i landsbygderna

.1.2 Polisen ska finnas i varje kommun.

Vi anser att den organisatoriska polisreform som nu genomförs inte har nått sina mål om att polisen ska komma närmare medborgarna och i sitt arbete utgå från de lokala behoven.

I praktiken har reformen än så länge inte lett till en förbättring av den lokala polisen närvaron utan en försämring och människor på landsbygden känner sig övergivna. Ett grundläggande krav är att polisen ska finnas på plats i varje kommun med en relevant organisation.

.1.3 Ny organisering av statlig lokal service

Den lokala service som idag utförs av Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten samlas i en ny organisation. Där det är möjligt bör även en samordning ske med Arbetsförmedlingen, Polisen och Migrationsverket. Vi stöder kommitténs förslag till en lokal serviceverksamhet. Grundläggande kommersiell och offentlig service är avgörande för möjligheten att bo och verka på landsbygden. Vi anser även att medborgarna i vårt län ska ha tillgång till likvärdiga välfärdstjänster, främst inom vård, skola och omsorg, oberoende av var i Jämtlands län de bor.

.1.4 Statliga tjänster omlokaliseras från Stockholm...

Landsbygdskommittén rekommenderar att 10 000 tjänster vid statliga myndigheter under de närmaste fem till sju åren omlokaliseras från Stockholm till områden där det finns behov av statliga jobb. Det är ett rimligt förslag som kan ge statliga arbetstillfällen och ökar den statliga närvaron i hela landet.

Vi anser dock att fler statliga tjänster bör kunna omlokaliseras och att nya myndigheter i första hand bör förläggas utanför storstadsområdena. En högre ambitionsnivå gällande takten på omlokaliseringen efterlyses.

8. Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Kommittén konstaterar att statliga myndigheter sedan länge lämnat ett geografiskt synsätt på sin organisering till förmån för ett sektorsbaserat synsätt. Det är enbart länsstyrelserna som fortfarande har de enskilda länen som indelningsgrund. I en sådan statlig organisering tenderar tvärspektoriella frågor, såsom landsbygdsfrågorna att komma i skymundan. Landsbygdsfrågorna stöps om till sektorsfrågor i varje myndighet. Utifrån en sådan position riskerar landsbygdernas utmaningar att bli marginaliserade. Det är lätt för specialiserade myndigheter att göra bedömningen att det blir för dyrt att driva just sin sektor av statlig verksamhet i landsbygd och glesbygd.

.1.1 Alla statliga utredningar får i uppdrag att beakta konsekvenser för landsbygdens utveckling

Det är bra om det i kommittéförordningen införs en skrivning om att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdens utveckling av sina förslag.

.1.2 Konsekvenserna för landsbygderna bör beskrivas i regeringens gemensamma beredning av propositioner och andra regeringsbeslut

Vi välkomnar kommitténs förslag om att en särskild landsbygdsbedömning av konsekvenserna för landsbygderna av regeringens beslut införs.

.1.3 Regeringen bör tydliggöra vissa myndigheters och statliga bolags landsbygdspolitiska ansvar

I den förteckning över myndigheter och statliga bolag som föreslås få ett landsbygdspolitiskt ansvar saknar vi Vattenfall AB. De energiproducerande verksamheter som Vattenfall AB äger är till stora delar belägna på landsbygderna och i glesbygd. Vattenfalls beslut om var lokaliserings av produktion, köp och försäljning av olika verksamheter samt lokalisering av stabsverksamhet ska ske hänger tydligt samman med landsbygdernas utveckling. Vi anser att kommittén bör föreslå regeringen att också Vattenfall ges ett landsbygdspolitiskt ansvar.

.1.4 Landsbygdsdelegationer inrättas i länen

Kommittén föreslår att det inrättas en strategisk och operativ samordningsfunktion, en landsbygdsdelegation i varje län. Idén är att samordna de statliga myndigheternas verksamheter inom landsbygdspolitiken. Detta ska ske under ledning av länsstyrelserna.

Vi tror att syftet med inrättande av landsbygdsdelegationer är gott. Men vi noterar att åtgärden föreslås med ett statligt ovanifrånperspektiv. Vi bedömer att resultatet av ytterligare statlig "överrock" kommer att få en begränsad betydelse för utvecklingen på landsbygderna. Däremot är risken av ökad byråkratisering på landsbygdernas bekostnad uppenbar.

9. Civilsamhället utvecklar landsbygderna

Civilsamhället – föreningar, studieförbund och enskilda – gör ofta ett fantastiskt arbete för att hålla landsbygden levande. Därför är det av stor betydelse att staten, som kommittén understryker, främjar och underlättar det civila samhällets engagemang i landsbygdernas utveckling.

Vi vill därför särskilt stödja förslaget om att på olika sätt främja unga personers möjligheter att aktivt delta i den lokala samhällsutvecklingen. Även personer med invandrarbakgrund bör ges bättre möjligheter att delta. Vi vill här understryka Migrationsverkets ansvar för att underlätta för nyanlända som vill bosätta sig i landsbygdskommuner att kunna göra detta. Det är ju ofta i landsbygdskommuner – Krokoms, Strömsund och Åre är exempel på detta – som integrationen fungerar bättre än på andra håll. Då gäller det att ta vara på och underlätta för det lokala engagemang som finns.

10. Konsekvenser av kommitténs förslag

.1.2 Ett sammanhållet Sverige är en samhällsekonomisk vinst

Både landsbygderna och städerna måste må bra för att hela Sverige ska må bra. Helhetsperspektivet är viktigt. En god utveckling på landsbygderna blir till nytta för hela landet. Det är helt enkelt bra för Sverige. Insikten om detta är en god början för att komma till rätta med den regionala obalansen. Det är bra att kommitténs syfte är att skapa en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder.

.1.3 De samlade konsekvenserna av kommitténs förslag

Vår bedömning är att de förslag som presenteras av kommittén *tillsammans* kan få betydelse för utvecklingen på landsbygderna. Däremot tror vi att de enskilda förslagen, var för sig innebär begränsad påverkan på den långsiktiga utvecklingen.

Vi anser därför att det är av stor vikt att regering och riksdag hanterar förslagen i slutbetänkandet som en helhet. Om man lyckas få parlamentarisk enighet kring huvuddelen av de 75 förslagen i riksdagen kan det fungera som en katalysator för en positiv utveckling på Sveriges landsbygder.

.2.1 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Kommitténs förslag innebär inte att det kommunala självstyret stärks direkt.

Förslaget om att principen med riktade statsbidrag görs om och istället omvandlas till generella statsbidrag är en åtgärd som ger kommunerna större handlingsfrihet. På så sätt stärks det kommunala självstyret indirekt.

Vi anser ändå att det kommunala självstyret skulle kunna stärkas inom ramen för landsbygdskommitténs uppdrag. Detta skulle kunna ske på åtminstone två sätt:

- Genom att strandskyddslagstiftningen reformeras och kommunerna får i uppdrag att skydda värdefulla strandsträckor. I övrigt föreslår vi att detaljplanläggning och bygglovsprövning får ske inom ramen för plan- och bygglagen samt det kommunala planmonopolet.

- Genom att göra en översyn av skattebaserna och på vilken samhällelig nivå skatt stannar. Särskilt gäller detta landsbygdskommunernas platsbundna naturresurser och fastighetsskatten på industrifastigheter. Dessa skattebaser skulle kunna få stanna lokalt/regionalt och indirekt stärka det kommunala självstyret genom ökat ekonomiskt handlingsutrymme.

.2.2 Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet

En polisär närvaro samt tillgänglighet till polis på landsbygderna är en grundläggande samhällsfunktion som idag fungerar bristfälligt. För att upprätthålla tilliten till vårt demokratiska rättssamhälle är polisiär närvaro på landsbygderna av grundläggande betydelse.

Vi anser i huvudsak att kommitténs förslag är bra, men att det måste tillskjutas betydligt mer resurser samtidigt som insatstiderna på landsbygderna samt polismyndighetens bristande organisering måste ses över.

.2.3 Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet

Förslaget om utokalisering av 10.000 statliga jobb kommer att ge fler arbetstillfällen på landsbygderna och i de mindre städerna. Det kommer även att signalera statlig närvaro i fler delar av landet. Förslaget i sig är bra, men därutöver saknar vi kraftfulla förslag för att stimulera jobbskapande i små och medelstora företag på landsbygderna.

.2.6 Konsekvenser för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen

De senaste åren har Sverige berikats med många nya invånare. Genom våra rigida myndighetsstrukturer som inte är anpassade till den förändring stora flyktingströmmar innebär finns en risk att landsbygderna missar chansen till en positiv befolkningsutveckling.

I slutbetänkandet saknar vi konkreta förslag till hur olika integrationspolitiska åtgärder skulle kunna gynna landsbygderna. Olika typer av stimulansåtgärder skulle kunna avlasta storstädernas befolkningstryck och förmå nyanlända att välja bostadsort ute i landet. Många nyanlända är entreprenörer och har av tradition en positiv inställning till eget företagande.

Ett förslag skulle kunna vara ett särskilt avdrag som vi döpt till "grunda 100". En stimulans av nyföretagande där människor får möjlighet att tjäna sina första 100.000 kr skattefritt vid start av första egna företaget. Vi bedömer detta vara en kostnadseffektiv åtgärd för att locka främst unga och nyanlända att bli företagare. Det är också ett verktyg som skulle kunna användas vid generationsväxling i företag på landsbygderna.

I remissarbetet har Annsofie Collin, Mats Gärd, Charlotte Nordling Schill, Helen Olausson och Can Savran (sammankallande) deltagit.